

Når metoder bliver for metodiske

Af Birgit Kirkebæk, dr.Pæd., lektor ved Danmarks Lærerhøjskole og professor ved Universitetet i Oslo og Sissel Sollied, cand. polit.

Artiklen er tidligere bragt i VIKOMs Nyhedsbrev nr. 14, 2000

I en meget spændende artikel "Møtet med Den Andre. Om ekspertkunnskapens grenser" skriver den norske samfundsmediciner Åge Wifstad om behandleren, som befinder sig i et krydsningsfelt mellem "Vitenskapens krav til klassifikasjon og objektivitet og det etiske imperativet i relasjonen".

Hvor en socialantropologisk tilgang gør det klart for os, hvad et menneskes kulturelle baggrund betyder for mødet med "den anden", vil en filosofisk tilgang til mødet med den anden være uafhængig af kultur og etnisk baggrund. "Det mennesket du står overfor, er alltid en fremmed, i betydningen: ikke deg selv. Det er en radikalitet i møtet med Den Andre. Den Andre **udfordrer** oss. Ikke ved å gjøre eller si dette og hint, men ved sitt blotte **nærvær**. Forsøket på å etablere kontakt kan være et spill med høy innsats. Begrepet om Den Andre, filosofisk forstått, betegner i neste omgang også noe ved deg selv: en fremmedhet, noe uforstått, noe du ikke kommer bakpå, en blind felkk. En fremmedhet som nettopp kan melde sig i forsøket på at få kontakt".

Det, der er Wifstads anliggende, er at problematisere ekspertens rolle. Hvordan opleve sig selv som ekspert i mødet med Den Anden, hvis Den Anden principielt er fremmed for os? Og hvad sker der, når vi som eksperter tror at vide mere om Den Anden end Den Anden selv:

"At det ligger en utfordring i møtet med Den Andre, har ikke mindst konsekvenser for psykiatrien. For den profesjonelle hjelper kan falle på den tanke at han eller hun er **ekspert** på Den Andre. At det å være faglig kompetent består i en slags "spisskompetanse" som gjør at man **vet** mer om Den Andre enn vedkommende selv. At man så å si forvalter Sannheten om Den Andre, f.eks. i form av en diagnose."

Wifstad skriver om to måder at tænke om forholdet på, som han kalder "det græske" og "det jødiske". Dette udgangspunkt reflekterer kontrasten mellem antikkens græske kultur og den jødiske kultur, som den fremstår i Det Gamle Testamente. Wifstad mener, at vi i dag som eksperter bærer begge traditioner i os, men at de to traditioner repræsenterer noget principielt forskelligt:

"Det "greske" betyr her at du bestreber deg på å gjenkjenne noe **typisk** i Den Andre. Det er å tenke diagnose.

Det "jødiske" betyr at du i møtet med Den Andre erfarer noe **unik**. Den Andre representerer ikke et saksforhold som du kan fastslå nøyaktig hvordan er. **Relasjonen** til Den andre blir her det sentrale".

Wifstad fremhæver, at "den græske" tilgang videnskabelig set går ud på at genkende fænomener, som så kan placeres i forhold til en kendt kategori. Eksempelvis at genkende autisme hos en person og stille den rette diagnose. "Det er å identifisere det hittil uforståtte ved hjelp av en teori, et begrep eller en modell som vi på forhånd er fortrolige med – for å bruke et mer moderne språk".

Wifstad henviser til paradigmatænkning og det videnskabelige "puslespil" med at få "nye" og "gamle" brikker i "puslespillet" til at passe sammen. Det videnskabelige "puslespil" lægges ud fra de ideer og meninger, som vi på *forhånd* har opbygget om et fænomens beskaffenhed. I forhold til Den Anden betyder det, at *først* når vi har kategoriseret vedkommende, tør vi nærme os ham eller hende. Den Anden skal analyseres med "objektive" metoder for at blive (gen)kendt videnskabelig set.

Selvom den "græske" tilgang har givet os den videnskabelige indsigt og det fundament i hverdagen, vi aktuelt står på – eksempelvis i forhold til psykologien og psykiatrien – fremhæver Wifstad, at den "græske" tilgang indebærer en tvetydighed, som vi må overveje nemlig den tvetydighed, som består i, at *Forholdet til Den Andre kan bli et problem nettopp pga. forsøket på å forstå Den Andre på en adekvat måte, dvs. forstå henne på faglig forsvarlige premisser*. Problemet består i, at det kan være vanskelig for os som eksperter at forstå, at selvom vi tænker "rigtigt" i forhold til en teori, kan det alligevel være forkert i forhold til et konkrete menneske.

Den "jødiske" tilgang var ikke som "den græske" rettet mod at forstå naturens lovmæssigheder, men rettet mod mødet med *"en radikalt anden og guddommelig person"*. *"Min påstand er nå"*, skriver Wifstad, *"at denne forskjellen mellom grekernes orienterthet mot å avdekke lovmessighetene i naturen og jødernes rettethed mot Jahve, finnes igjen i vår tid som en forskjell mellom en vitenskapelig kategoriserende tenkemåte og en mer åpen og lyttende holdning"*. Hvor "den græske" tilgang altså vil forstå det typiske ved den anden, vil "den jødiske" tilgang konfrontere dig med noget, som er uendelig fjernt fra dig selv. Wifstad henviser i den forbindelse til den jødiske filosof Emmanuel Levinas, som opfatter et menneskes ansigt *"som spor av noe tredie"* – af guddommelig nærvær – det vi vel i dag vil kalde det unikt menneskelige. Selvom vi måske ikke kan dele Levinas religiøse anskuelse, vil vi, skriver Wifstad, alligevel forstå, hvad han sigter til: *"Møtet med Den Andre er å bli berørt. Ikke så mye ved å du får ny kunnskap som ved at noe skjer mellom "Jeg" og "Du". Å kommunisere er ikke å bruke språket som et middel til å formidle noe du allerede har tenkt ut. Litt kryptisk formulert, så kommuniserer du best, når du ikke vet hva du skal si. Da kan du oppleve øyeblikk av genuin kontakt"*.

Det dilemma, Åge Wifstad trækker op i forhold til de to traditioner, er dilemmaet mellem på den ene side at vise empati – på den anden at skematisere og kvantificere. Hvordan overhovedet forene de to "sprog": *"En per definisjon innsnevret forståelse skal forenes med en åpen og lyttende holdning"*.

Wifstads pointe er ikke, at vi skal opgive al videnskab efter "den græske" tradition og bare mødes som mennesker. Men han hævder, at mødet mellem mennesker ikke nødvendigvis opstår af vores faglige viden. At selve vores ekspertposition kan blive en hæmsko for, at mødet opstår, netop fordi vi i mødet med Den Andre ikke konfronteres med et sagsforhold, *"men med noen å dele en virkelighet med"*.

Og hvad har så "det græske" og "det jødiske" med artiklens tematik at gøre?

Når vi i denne lille artikel har taget udgangspunkt i Åge Wifstads artikel og argumentation, er det, fordi den for os at se berører ikke alene betingelserne for mødet med Den Anden, men også de metoder, vi anvender i håb om, at dette møde kan opstå.

I tidens løb har vi som specialpædagoger udviklet mange forskellige metoder, som skulle bringe et menneske med et defineret handicap længere i udvikling og læring.

Metoderne afspejler målet med indsatsen: Ønsker vi disciplin, udvikler vi metoder, som beforder disciplineret adfærd hos den, indsatsen rettes imod, ønsker vi kommunikation og samspil, udvikler vi metoder, som giver mulighed for relationel udveksling. Metoden afspejler, hvad vi vil. Samtidig har metoden også en indbygget tvetydighed. Ikke alene må målet for indsatsen være fastsat forud, men vi må også løbende diskutere, om vi bruger "metoden" rigtigt. Det er en anden diskussion end den, der går på, om vi anvender den "rigtige" metode. I det første tilfælde er metoden begyndt at leve sit eget liv, afskåret fra indholdsmæssige og didaktiske overvejelser. I det andet tilfælde diskuterer vi, om metoden fører os frem til det, vi egentlig gerne ville danne rum for.

Metoden kan ligesom **diagnosen** bruges på "græsk" maner – som noget i forvejen genkendeligt, der kan bruges "rigtigt" eller "forkert". Mange faglige miljøer præges i for stor grad af denne snævre metodeopfattelse, som for det første foretager en umiddelbar kobling mellem diagnose og metode, for det andet ophøjer metoden til at være det "sande" behandlingsmæssige indhold i forhold til en bestemt diagnose. Eksempelvis genkender vi en "mongol", når vi ser ham – og "mongoler" skal have denne eller hin metodiske behandling. Som generaliseret billede kan metodiske anvisninger være en hjælp, fordi de er baseret på erfaringer om, hvad der "plejer" at hjælpe. På samme måde er en diagnose et generaliseret billede af en tilstand skrevet ud fra mindste fællesnævner: Hvad der synes at passe på mange med den diagnose. Men da der er tale om grove generaliseringer – og da disse generaliseringer ikke medtænker det enkelte menneskes egen historie og erfaringer i livet, er det netop de "fremmede" eller "jødiske" elementer, vi bortskærer, når vi anvender metoder efter "den græske" tradition. Derved bortskærer vi også muligheden for at turde møde det absolut fremmede. I "den græske" metodeanvendelse finder vi ikke Den Anden, men os selv.

Metoden kan også bruge på "jødisk" maner som en ramme, der kan hjælpe os til at fokusere på det væsentlige. Her taler vi om en ramme for samvær, som nok har genkendelige træk men ikke er fastlagt i alle enkeltheder. Hvor netop åbenheden for at "noget" kan ske er en af de relationelle pointer. Dette udgangspunkt betyder ikke, at vi ikke skal have viden – f.eks. om kommunikationens mange facetter – men det betyder, at vi er ydmyge over for Den Andens viden – at vi magter at justere vores egen viden i mødet med Den Andens kommunikative udspil.

Det nye spædbarnsparadigme og dets metoder

Det nye spædbarnsparadigmes metoder skal hjælpe os til at møde forældrene på en ligeværdig måde. Gennem formidlet viden om "det spæde sprog", barnets tilstande af søvn og vågenhed, kontaktcyklus og stressreaktioner skal vi hjælpe forældrene til at aflæse barnets signaler og til at turde tro på egne ressourcer og fornemmelser for barnet. Vi skal opbygge overskuelige rammer for samværet med variabelt indhold. Vi skal styrke barnets fornemmelse for egen vilje gennem leg og valg. Vi skal styrke barnets hukommelse ved at lægge forventninger ind i samværet og legene, og vi skal styrke barnets nysgerrighed gennem variation af temaer. Vigtigst: Vi skal styrke barnets lyst til at mødes med os gennem fælles oplevelser af samspil, dialogisk udveksling og glæde. Teoretisk betyder det, at vi som professionelle må dygtiggøre os i det nye spædbarnsparadigmes teorier. Metodisk betyder det, at vi må skabe rum for, at mødet mellem forældre og barn overhovedet kan opstå.

På baggrund af det nye spædbarnsparadigmes teorier er en række metoder nu blevet almindelig brugt både nationalt og internationalt. En af de mest fremtrædende er Marte Meo-metoden.

Lidt om Marte Meo metodens baggrund

Marte Meo-metoden er en vejledningsmetode, som baserer sig på brug af video som redskab til analyse og til fokusering og illustrering af temaer til brug for vejledning. For eksempel kan samspillet mellem forældre og barn i dagligdags situationer filmes i afgrænsede sektioner på ca. 10 minutters varighed. Videofilmen analyseres af terapeuten, og der gives vejledning til forældrene. Videofilmen bruges til at illustrere og tydeliggøre de fokuspunkter, vejledningen koncentrerer sig om. Terapeuten koncentrerer sin vejledning om de samspilssekvenser på videoklipet, som viser en fungerende dialog mellem de involverede, eller som viser ansatser til en dialog, hvis en fungerende dialog er fraværende. Udgangspunktet for vejledningen er som regel forældrenes ønske om at kunne forstå og spille sammen med sit barn på en kvalitativt bedre måde.

De første videobaserede familievejledningsprogrammer blev udviklet i et samarbejde mellem Maria Aarts, Harry Biemans og staben på Orion Institutet i Nederland allerede i 1970'erne. Af forskellige årsager skete der senere en opdeling af programmet i en mere klinisk baseret vejledningsmetode (Marte Meo-metoden) og en mere pædagogisk orienteret træningsmetode.

Siden 1987 har Maria Aarts udviklet Marte Meo-metodens forskellige programmer i samarbejde med mange faggrupper i forskellige lande, herunder også de skandinaviske lande. Betegnelsen Marte Meo, er hentet fra latin – fra *mars martis*, som betyder "af egen kraft". Marte Meo-metoden har efterhånden fået stor udbredelse i Norden, og der knytter sig store forventninger til metodens potentiale i forhold til positive ændringer i praksis blandt andet indenfor det specialpædagogiske område.

Marte Meo-metoden fremhæver det kliniske udgangspunkt og har som mål at tydeliggøre for pårørende og praktikere det udviklingspotentiale, som ligger i mennesket selv, og som udspiller sig i den relation, som videofilmes. Der filmes klip fra dagligdags situationer – klip fra de involveredes liv. Marte Meo-terapeutens rolle er at kunne analysere det samspil, som udspiller sig på videoklipet. Hun skal kunne formidle indholdet i den udviklingsfremmende kommunikation, som hun kan få øje på i klippet, på en sådan måde, at dette både opleves relevant og praktisk anvendeligt.

Metoden skal give anvendelige løsningsstrategier til de involverede omsorgspersoner. Løsningerne ligger i opdagelsen og erkendelsen af menneskets egen kraft til udvikling og ændring. Udvikling og ændring kan ikke ses isoleret som en følge af indlæring eller overførelse af forståelse fra en vejleder til en vejledningsmodtager, men må forstås dialogisk og relationistisk. Teorier og modeller hentet fra det, man kunne kalde det nye spædbarnsparadigme, er de refleksionsredskaber, terapeuten har til rådighed i analyse og fortolkning af relationens løsningselementer. Der fokuseres på barnets dialogkompetence og på barnets evne til at indgå i relationer og sociale samspil.

Som model bygger Marte Meo-metoden på studier af elementerne i det, der kaldes den *naturlige udviklingsstøttende dialog* mellem forældre og barn. Modellen er med andre ord baseret på en ide om, at der *findes* en naturlig eller prototypisk udviklingsstøttende proces mellem voksne og børn. Løsningselementer og løsningstendenser i dialogen opdages, løftes frem og synliggøres for barnets voksne samspilspartner via videoklip. Negative og mere fastlåste mønstre i samspillet ignoreres. Metoden antages at styrke de tendenser, som den voksne selv har, til at skabe naturlige og rytmiske dialoger med barnet.

Erfaringer med Marte Meo-metoden i praksis

Den ene af artikelforfatterne, Sissel Sollied, blev certificeret Marte Meo-terapeut efteråret 1997, og hun har siden anvendt videoanalyser og en Marte Meo-metodisk indfaldsvinkel i arbejdet med mennesker med funktionshæmning og deres omsorgspersoner. Hovedsageligt har det drejet sig om mennesker med sansehandicap, om døvblindfødte og andre med kombinationer af syns- og hørenedsættelse – de fleste med tillægshandicap. De omsorgspersoner, som har modtaget vejledning, har været familie samt personale i omsorgstilbud og pædagogiske tilbud.

Uddannelsesperioden blev oplevet som en meget positiv og lærerig proces. Det var en periode og en metode, som satte mødet med den unikke anden i fokus. Muligheder for at skabe samspil i relationen blev afsøgt – dette med dyb respekt for de mennesker, som var involveret.

Med udgangspunkt i den tidligere omtalte forskel mellem den "jødiske" og den "græske" tradition blev Marte Meo-metoden, sådan som den blev præsenteret, en metode som tilhørsmæssigt ligger inden for den "jødiske" tradition. Men samtidig bygger Marte Meo-metoden på en "græsk" tilgang – på det genkendelige: nemlig den nyere spædbarnsforsknings teorier og modeller, som har givet os ny viden om menneskets typiske udvikling fra fødslen og frem. Barnets udvikling beskrives her på en måde, som gør det muligt at danne hypoteser om et barns forventede udviklingsforløb.

Marte Meometoden lægger vægt på følgende syv elementer som centrale fokuspunkter:

1. Den voksne søger information om, hvor barnet har sit opmærksomhedsfokus
2. Den voksne bekræfter barnets opmærksomhedsfokus
3. Den voksne afventer barnets reaktion på sin bekræftelse
4. Den voksne benævner det, som sker, og som skal ske, det som opleves og kan opleves
5. Den voksne giver anerkendende bekræftelse på ønsket adfærd hos barnet
6. Den voksne triangulerer barnet til "verden" ved at præsentere personer, objekter og fænomener for barnet
7. Omsorgspersonen tager ansvar for en tilpasset og gensidig markering af afslutninger.

I arbejdet med at forstå mennesker med et anderledes udgangspunkt for kommunikation med omgivelserne har de konkrete erfaringer fra praksis på den ene side vist, at disse syv fokuspunkter er praktisk anvendelige og et frugtbart udgangspunkt for refleksion. På den anden side viser erfaringerne, at fokuspunkternes teoretiske fundament for analyse og fortolkning i sig selv ikke nødvendigvis giver en forståelse, som tager vare på det unikke og individuelle i ethvert møde mellem mennesker.

Teorier inden for det nye spædbarnsparadigme beskriver hovedsageligt det normale barns måde at relatere sig til omgivelserne på. I detaljer beskrives barnets synsmæssige præferencer for menneskeansigter, præference for menneskestemmer og barnets mange tilkoblinger til menneskelige udtryk i sin omverden og til sine tilknytningspersoner

specielt. Det er, når disse teoretiske beskrivelser og modeller skal fungere som redskab til at forstå mennesker med funktionsnedsættelser af forskellig art, at behovet for metodologisk refleksion efter vores mening bliver særlig nødvendig. Dette kan eksemplificeres gennem refleksion over et par af de første fokuspunkter for samspilsanalyse:

Punkt 1 handler om, at den voksne skal søge information om, hvor barnet har sit opmærksomhedsfokus. Et barn uden handicap vil vise sit opmærksomhedsfokus gennem for eksempel blikretning, bevægelse ved at strække sig efter, række efter eller vende sig mod, ved rettedhed via hørelse og ved verbale ytringer eller ved tegn og gester. Barnet med funktionsnedsættelse vil ofte vise os sit opmærksomhedsfokus på en helt anden måde inden for det livsrum, som er begrænset af barnets sansemæssige og bevægelsesmæssige mulighed for at opfatte omverdenen. Når syn, hørelse og bevægelse er nedsat, vil barnets udtryk se anderledes ud, og barnet vil udtrykke sig på en anden måde, end et barn uden funktionsnedsættelse gør. Udfordringen i arbejdet med et barn med funktionsnedsættelse bliver da, at vi bliver dygtige nok til at kunne opfatte og forstå anderledes udtryk som udtryk – det vil sige som meningsfulde ytringer. Kun derved kan vi opbygge en kommunikativ relation.

Mødet med et barn med funktionsnedsættelser udfordrer os på en helt grundlæggende måde. Leder vi i dette møde kun efter det *typiske* ud fra et paradigme, som i sit udgangspunkt har fastlagte meninger om fænomenets beskaffenhed, vil faren være stor for, at barnets kommunikative udtryk falder uden for vores ramme for forståelse – og derfor på stengrund. At lade sig berøre i mødet med den anden medfører implicit, at man ser den anden som meningsfuld og unik. Et sådant møde kan vanskeligt funderes i forud fastlagte forestillinger om den anden. At lade sig berøre kræver et *undrende* udgangspunkt – en åbenhed i forhold til, hvad relationen kan give af muligheder. Samspilsforløbet vil ud fra et undrende udgangspunkt ikke kunne fremstå som fastlagt i udgangspunktet. Det bliver skabt undervejs. Det er et paradoks, at vores møde med den anderledes Anden ofte i endnu stærkere grad, end når vi mødes med den "normale" Anden, medfører, at vi griber til teoretisk analyse og metodiske redskaber – dette som en forudsætning for overhovedet at vove et møde. Med en sådan fremgangsmåde står vi i fare for at skabe afstand frem for nærhed. Afstanden kan vanskeliggøre det reelle møde, hvor vi oplever os berørt.

Punkt 2 handler om den voksnes bekræftelse af barnets opmærksomhedsfokus. Også i forhold til dette punkt vil brug af Marte Meo-metoden på det specialpædagogiske fagområde gøre særlig krav på metodologisk refleksion. Lad os tænke os en situation, hvor vi møder et barn med åbne og dybtgående refleksioner og med en prøvende fortolkning af det meningsfyldte i barnets udtryk. Lad os endvidere tænke os, at vi mener at forstå barnets udtryk, og at det giver os et udgangspunkt for dialog. Hvordan kan vi svare barnet på en sådan måde, at det opfatter vores svar som værende i sammenhæng med dets eget udtryk, så det derigennem kan få en oplevelse af at kunne påvirke andre? Vores svar til barnet kræver den samme refleksion som beskrevet under punkt 1: Det handler om, hvordan vi kan udforme vores svar til barnet, så svaret træffer de sansekanaler, barnet opfatter verden med.

Uden denne type refleksion kan man stå i fare for at konkludere, at de optagne videoklip ikke rummer nogle løsningselementer, fordi barnets udtryk ikke ligner beskrivelserne i det nye spædbarnsparadigmets teorier. Et andet sidespor kan være, at vi kun bliver i stand til at se det, som ligner det normale og derved kommer til at overse udtryk, som vi ikke genkender og derfor ikke forstår. For eksempel vil et synshæmmet

barn oftest ikke kunne etablere eller opretholde fælles opmærksomhed gennem øjenkontakt og blikudveksling, men det kan bruge fysisk, taktil berøring på en måde, der kvalitativt er tilsvarende øjenkontakt og blikudveksling.

Videofilm som genstand for analyse er et andet område, som kunne give anledning til kritisk refleksion, og som kunne debatteres. Video er et fantastisk hjælpemiddel i analyse og vejledningsarbejde, og videoanalyser er et godt redskab inden for det specialpædagogiske arbejdsfelt. Samtidig vil enhver, som selv har oplevet at være genstand for en observatørs analyse, kunne bekræfte, at væsentlige aspekter ved oplevelsen af at indgå i et samspil ikke er synlige for betragteren. Disse aspekter er knyttet til oplevelsen af den mellemmenneskelige kontakt eller oplevelsen af mangel på kontakt på det følelsesmæssige område. Dette forhold er vanskeligt at observere og beskrive handlingsmæssigt, og det er vanskeligt at finde begreber, som er gode nok til at forklare disse forhold for en anden. I samtaler med forældre beskrives sådanne oplevelser af kontakt – eller mangel på kontakt – gerne som det, der er styrende for, hvordan samspillet forløber. I analysen af et samspil er det forældrenes oplevelse og forståelse af det følelsesmæssige aspekt i samspillet, som må komplettere vejlederens teoretiske refleksion dette for at billedet kan blive så helt som muligt. Når en gensidig udvidelse af hverandres forståelsesramme giver mere viden, kan det også give mulighed for at planlægge en konkret måde at spille sammen med barnet på for at afprøve en prøvende fortolknings hypotese.

Det specialpædagogiske fagfelt, som arbejder med børn med multiple funktionsnedsættelser, synliggør ofte samspilsvanskeligheder, som er begrundet i tolkningsvanskeligheder, fordi barnets udtryk er så anderledes end hos børn uden funktionsnedsættelser. Det giver et andet udgangspunkt for analyse og vejledning end et udgangspunkt, hvor samspilsvanskelighederne har en anden forklaringsbaggrund. Forældre til børn med funktionsnedsættelser har almindeligvis ikke samspilsvanskeligheder med mennesker i deres omverden, men de har vanskeligheder ved at forstå deres barns anderledes udtryk. De spiller ikke dårligere sammen med barnet, end vi som professionelle selv gør.

Det er almindeligt at relatere terapeutbegrebet til et forhold, hvor menneskets historie indeholder oplevelser og erfaringer af en art, som kan reducere evnen til relation og samspil. Den terapeutiske tilgang kan bruges i forhold til forældre med en sådan historie, men en sådan tilgang og forståelse er vanskeligere at anvende, når det drejer sig om forældre, som kæmper med tolkningsproblemer. Disse forældre kæmper med at forstå deres barns – for alle – uforståelige udtryk.

Marte Meo-metoden fokuserer på relationens mulighed – dette for at skabe en gensidig tydeliggørelse af hinanden i samspillets dialog. Herigennem kan der opstå indsigt, som kan give afsæt for tiltag i en positiv udviklingsretning. Selv om indfaldsvinklen kan siges at være den samme for forældre med og uden personlige problemer – idet der er fokus på udvikling af relationen i begge tilfælde – vil det under alle omstændigheder være nødvendigt at reflektere over forskellige vejledningsmæssige tilnærmelsesmåder.

Det *specialpædagogiske* fokuspunkt er altså rettet mod vanskeligheder med at tolke barnets udtryk som meningsfulde i en samspilrelation.. Dette giver et noget andet udgangspunkt end samspilsvanskeligheder, som hænger sammen med *personlighedsmæssige* eller *sociale* forhold. Sådanne vejledningsfilosofiske refleksioner må indgå i den metodologiske drøftelse.

Marte Meo-metoden er på vej til at blive godt etableret i det specialpædagogiske fagfelt som et kreativt og positivt metodisk redskab til videoanalyse med tilknyttet vejledning. Som enhver anden metode vil værdien hænge nøje sammen med graden af konstruktiv kritik og metodologisk og teoretisk refleksion. Den præsenterer sig som et dynamisk redskab, der netop ikke ønsker at stivne som en statisk metode. Vi stiller os spørgende over for, om Marte Meo-metoden i for ringe grad lægger vægt på en kritisk metodologisk refleksion over metoden og over metodens brug af teoretiske redskaber og om den derved står i fare for at blive for *metodisk*. Dette forstået på den måde, at diskussionen mere kommer til at dreje sig om den rigtige brug af metoden end om en kritisk refleksion over metodens muligheder og begrænsninger. Sker dette, stivner metoden frem for at udvikles dynamisk.

Det specialpædagogiske fagfelt har lang erfaring med et vidt spekter af forskellige metoder, som har vundet mere eller mindre fodfæste inden for praksis, og som har varierende grader af kritisk refleksion knyttet til sig. Marte Meo-metoden repræsenterer et kreativt indslag og kan blive et dynamisk redskab, hvis vi fastholder, at den skal bruges "jødisk" inden for rammerne af en levende, kritisk metodologisk og teoretisk refleksion.

Anvendt litteratur

Sørensen, Jytte Birk: Ser man det. Marte Meo-metoden i et udviklingspsykologisk perspektiv. Frederikshavn, Dafolo, 1998.

Wifstad, Åge: Møtet med Den Andre. Om ekspertkunnskapens grenser. Tidsskriftet Norsk Lægeforening nr. 30, 1994, s3678.

Øvreeide, Haldor og Reidun Hafstad: Dialogkompetanse gir utviklingsstøtte og endring. IFRU's kompendieserie nr. 1, 1995.

Øvreeide, Haldor og Reidun Hafstad: Marte Meo-metoden: styrkning av foreldrenes kompetanse. I: Reichelt, Sissel og Hanne Haavind. (red): Aktiv psykoterapi. Oslo, Ad Notam, 1996.

Øvreeide, Haldor og Reidun Hafstad: Marte Meo. Marte Meo-metoden og utviklingsfremmende dialoger. Århus, Systime, 1998.